

Aineistojen kirjoa

Historiallinen Aikakauskirja tarjoaa alkusyksyn numerossaan monenlaista luettavaa aikakaudesta toiseen, ja aiheiden kirjon lisäksi huomiota voi kiinnittää tutkimusaineistojen ja tutkittavien ryhmien kirjoon. Käytössä on niin tiliaineistoja, taideteoksia, henkilökohtaista kirjeenvaihtoa, fragmentaarisen arkisto- ja sanomalehtitiedon yhdistelyä, muistietoa kuin lautapelejä ja niihin liittyviä tietoja. Kokonaisuutena artikkelit osoittavat, miten monipuolisten lähteiden avulla menneisyydestä voidaan rakentaa tulkintoja.

Mikko Huhtamiehen artikkeli ”Hyökkäys rannikolle” tarkastelee Uudenmaan kohtaloa viholliskohteena ja sodan tukialueella 1570-luvun konflikteissa. Artikkelin tarjoaa uutta, jäsenneltyä tietoa sodan keinovalikoimasta ja sen tuhoista, sekä ihmisistä ja alueista, jotka joutuivat sodankäynnin ja ryöstelyn jalkoihin.

Myös Anna Repo liikkuu artikkelissaan 1500-luvulla, mutta hyvin erilaisen aineiston parissa. Hän analysoi artikkelissaan ”Ruoka, luokka ja affektit” italialaisen visuaalisen kulttuurin tapoja esittää alemman yhteiskuntaluokan ihmisiä. Aikakauden maalauksista löytyy runsaasti merkityksiä, joita liitettiin alempiin yhteiskuntaryhmiin. Repo osoittaa, miten teokset välittivät kielteisiä tunteita alemmien luokkien ruokakulttuuria kohtaan.

Rose-Marie Peake ja Saara Hilpinen jatkavat vertaisarvioidussa artikkelissaan keskustelua siitä, miten menneisyyttä tutkittaessa voidaan nähdä ja puhua seksuaalisuuden, sukupuolen ja suhteiden moninaisuudesta. Heidän artikkelinsa esittää tulkintamahdollisuuksia sekä 1800-luvun piirustuksista että kirjeenvaihdosta.

1800-luvulla liikkuvat myös Janne Tunturi ja Heli Rantala, joiden artikkelin päähenkilö on saksanjuutalainen Friedrich Anton Meyer, 1800-luvun alun turkulaisen kirjakulttuurin tärkeä toimija. Kirjahistoriallista ja elämäkerrallista näkökulmaa yhdistellen kirjoittajat analysoivat, miten Meyerin tausta näkyi hänen toiminnassaan ja mitä hänen elämänvaiheensa kertovat 1800-luvun alun pohjoiseurooppalaisesta kirjallisesta maailmasta.

Sari Aalto puolestaan käyttää muistelutietoa analysoidessaan lääketieteen kandidaattien pätevyitymistä ja epävarmuuden kokemuksia kunnanlääkärien viransijaisina. Pätevyityvät kandidaatit kuvasivat muisteluisaan kokemuksia epävarmuudesta, kun teoriapainotteisista opinnoista oli siirryttävä tekemään itsenäisiä ratkaisuja, joissa saattoi kirjaimellisesti olla – ja olikin – henki kyseessä.

Lopuksi katse kohdistuu lautapeliin tutkimukseen, kun Jaakko Suominen, Tero Pasanen ja Karoliina Koskinen tarkastelevat vuonna 1930 ilmestynyttä *Lapuanpeliä* mediahistoriallisena lähteenä. Lapuanpeli oli aikakauden tapahtumia mukaileva peli, joka artikkelissa asettuu sekä pelihistorialliseen että aikalaishistorialliseen asiasuhteuteensa. Kokonaisuutena toivon numeron siis tarjoavan mitä moninaisimpia esimerkkejä siitä, millaisista näkökulmista menneisyyttä voi lähestyä.

***

Kesä ja syksy 2022 ovat ainakin hetkeksi tarjonneet monille historiantutkijoille ja historian ystäville vähän tavanomaisempaa arkea, samoin tervetulleita hetkiä konferensseissa. Poikkeus-

aikojen viivytysten jälkeen onnistuivat muun muassa maaliskuinen *Dies mediaevalis*, huhtikuinen 1500- ja 1600-lukujen tutkijoiden tapaaminen sekä kesäkuinen 1800-luvun tutkimuksen päivät. Turussa järjestettiin kesäkuussa myös pitkään suunniteltu kansainvälisen autobiografisen tutkimuksen järjestön IABAn suuri konferenssi *Life-Writing: Imagining the Past, Present and Future*, ja tätä kirjoitettaessa Antwerpenissä on meneillään viidestoista eurooppalainen kaupunkihistorian konferenssi (EAUH).

Elokuussa 2022 historioitsijat kohtasivat Göteborgissa pohjoismaisessa historiantutkijoiden konferenssissa, joka oli järjestyksessä jo kolmas-kymmenes. Runsaaseen ohjelmaan kuului myös pohjoismaisten historiallisten aikakauskirjojen sekä *Scandinavian Journal of History*n järjestämät paneelit, joissa keskusteltiin yhtäältä kansallisten aikakauskirjojen tilanteesta että *Scandinavian Journal of History*n tilasta ja tulevaisuudesta.

Eri maiden lehtien olosuhteet ja haasteet olivat monin tavoin yhteisiä. On avoimen julkaisemisen ja sähköisen julkaisemisen haasteita, aikatauluhaasteita, on haasteita saavuttaa yleisöä. Kirjarvioiden kohtalo ja verkkoversioiden mahdollisuudet herättivät myös keskustelua.

Mutta tuntui myös siltä, että kansallisten historiatieteellisten julkaisujen arvo oli oivallettu ja että niitä kohtaan on tällä hetkellä enemmän myötätuntoa ja kiinnostusta kuin joitakin vuosia aikaisemmin. Myös esimerkiksi *Scandia*-lehti, joka muutamia vuosia sitten oli vaikeuksissa avoimen julkaisemisen ja julkaisun rahoittamisen ristipaineessa, katsoi taas luottavaisemmin tulevaisuuteen.

Syksyn alkaessa historioitsijat ja historian opiskelijat ovat päässeet kampuksille aloittelemaan syksyään. Lokakuussa on luvassa jo odotetut Historiantutkimuksen päivät, tällä kertaa Tampereella. Arkisissa kohtaamisissa, seminaareissa ja akateemisissa tilaisuuksissa moni ilmaisee iloa ja huojennusta vanhan arjen paluusta. Toisaalta poikkeusajat ovat sekoittaneet ja edelleen hankaloittavat monien tutkimushankkeita, kirjoitusrupeamia ja opetusjärjestelyjä.

Eivätkä muutokset ja hankaluudet ole ohi. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on johtanut monien tieteellisten yhteyksien heikkenemiseen ja katkeamiseen, tutkimushankkeita on jouduttu suunnittelemaan uudelleen. Vaikka sota loppuisi tähän paikkaan, paljon korvaamatonta vahinkoa on tapahtunut niin monella tasolla, myös tieteen ja tutkijoiden näkökulmasta.

Sekä tutkijayhteisössä että opiskelijoiden kesken onkin havaittavissa monenlaista uupumusta ja epävarmuutta. Epävarmuudet on varmasti myös hyvä tunnistaa ja koettaa antaa niiden käsittelemiseen tilaa. Lähtyöhön palatessa voi tulla vastaan ongelmia. Toisaalta etäyhteydet ja digitallenteet, joista poikkeusaikoina visioitiin ratkaisua vähän joka ongelmaan, tuovat helposti runsaasti ongelmia joka ratkaisuun.

Ihminen on rajallinen olento, joka ei repeä mahdottomiin eikä monistu pelkällä teknologian voimalla. Ihmisille, asioille ja prosesseille on annettava aikansa niin lähi- kuin etätyöskentelyssäkin, myös historian parissa toimittaessa.

Toivotan kaikille Historiallisen Aikakauskirjan lukijoille mahdollisimman levollista ja aurinkoista syksyä sekä sopivan kokoisia työmääriä ja lukuelämyksiä.

Anu Lahtinen
anu.z.lahtinen@helsinki.fi